

In vogelvlucht

Hej!

Peddel-
paradijzen

Tennum
Bronstijdgraffiti

De Franse maar-
schalk betrok het
kasteel om het als
koning van Zweden
weer te verlaten

Vänernmeer
Oerbos met.
zandstrand

Örebro •
Inga Lindströmland
• Motåla

Langzaam over het Götakanaal

Eilandhoppen
in de scheren

Drijvende stad

Studentenleven
aan de Fyrisån
Uppsala •

Sigurdssnittingen •
Mälarnmeer
• Stockholm

Manerfred •
Gripsholm en de kastelen
aan het Mälarnmeer

Zweden zuid — met her en der scherengebieden,
overal grote en kleine meren, ertussen bossen, grote
keien, bonte houten huizen – een waar vakantieland!

Kreeft

Zeehondensafari
voor boten

Salt & sill –
zo wordt haring ingelegd

Zee­metropool

Op
zalm
vissen

De Zweedse
Riviera

Op bezoek bij astronoom
Tycho Brahe

Vakwerk
& falafel

Eilanden tegenkomen

• Vänersborg

• Trollhättan

Traplift

voor boten

Vätternmeer

Bezoek aan
het lucifer-
imperium

• Gränna

Jönköping •

Heuvel op, heuvel af, overal
bosbessen, bemoste keien en
metershoge rotsen

Het Glasrijk

• Värjö

Kalmar •

In het kasteel werd het
gedwongen huwelijk met
Denemarken gesloten

Barokke schaa­k­bordstad

• Karlskrona

Buitenhuizen

Universiteit uit
1668: hier vind
je de jaren-
ze­stigt­ge­nera­tie

• Lund

• Ystad

Idylle met zweempjes Wallander

De Hanze is
nog niet lang
verdwenen

• Visby

• Gotland

Kalksteenpilaren genaamd
raukar

• Öland

Op de steppe van
Zweden draaien
windmolens

Van hot naar her

Bolderburen is overal — Zuid-Zweden kent een overvloed aan idyllische plekjes, verscholen en toch niet moeilijk te vinden. Vindersgeluk is je vindersloon.

Europa's nabije oernatuur

Wie op zoek is naar typisch Zweedse oernatuur – dichte bossen waarin elanden zwerven en meren waarboven visarenden cirkelen – hoeft niet ver naar het noorden te reizen. Vanuit de havens vaar je een stuk met de veerboot en dan is het nog maar een paar uur rijden: de hoogvlakte van Småland en het noorden van Blekinge zijn goed te bereiken vanuit Trelleborg, en de meren en bossen van Dalsland liggen niet ver van Göteborg en Halmstad.

DUURZAAM REIZEN ZONDER CASH

D

Reizen met het openbaar vervoer – wat heel goed te doen is – vereist een zorgvuldige planning, want in dunbevolkte gebieden kan het soms lastig zijn om iets te eten te vinden. Overigens: met cash betalen wordt steeds uitzonderlijker in Zweden – stads- en streekvervoer en veel hotels, musea en restaurants zijn *kontantfri*.

Voor stadsnomaden

De steden van Zweden zijn klein en groen: Malmö is modern en ecotrendy, Göteborg cultiveert de havensfeer in een ongedwongen ambiance. Stockholm, de metropool op veertien eilanden, biedt behalve cultuur en winkelmogelijkheden heel veel natuur in parken en het scherengebied.

Bessen zoeken in het bos, zwemmen in het meer, in de schemering een kampvuur maken om de muggen te verjagen, daarna in je slaapzak in de tent kruipen of onder de sterrenhemel slapen en bij zonsopkomst de kraanvogels horen trompetteren ... Onthaasten is hier heel eenvoudig, je hebt er alleen een beetje durf voor nodig, wat voorbereiding en veel minder tijd dan je zou denken ...

Gecultiveerde natuur

Maar weinig mensen weten hoeveel fantastisch aangelegde tuinen Zweden telt. De tuinarchitecten hebben zich laten inspireren door trends uit Engeland en Centraal-Europa. Hoogtepunten zijn de Norrvikentuinen bij Båstad, het Sofiero slottspark bij Helsingborg (vooral wanneer vroeg in de zomer de roodendron bloeit), de parken van herenhuizen zoals Baldersnäs en de barokke tuin van kasteel Drottningholm. Prachtige bloementuinen zijn overigens te vinden in de openluchtmusea van het land, zoals Julita gård en Skansen in Stockholm. Parkachtige landschappen met bloemrijke graslanden vind je onder meer in Råshult, waar ruim 200 jaar geleden botanicus Carl Linnaeus ter wereld kwam.

Wild spotten

Bijvoorbeeld in een elandenpark. Alleen al in Småland vind je er een stuk of tien. Maar je kunt ook in de vrije natuur op zoek gaan, zoals op de Hunneberg in Västergötland

Als ik aan Zweden denk, krijg ik meteen de geur van koffie en kaneelbroodjes in mijn neus.

Over heg en steg, korter of langer

De verscheidenheid van de Zweedse natuur ervaar je het best in de nationale parken. Bewegwijzerde paden voeren naar de mooiste plekjes. Ze ontsluiten de ongerepte bosgebieden van Tiveden en Tyresta en het kustlandschap in het nationaal park Stenshuvud. Indrukwekkend zijn de kloven van het nationaal park Söderåsen en het hoogveen van Store Mosse. Langeafstandswandelpaden zoals Skåneleden en Sörmlandsleden lenen zich ook uitstekend voor meerdaagse trektochten. Voor dagtochten kun je terecht in de natuurreservaten, zoals op de Kullaberg en de Hunneberg, waar je tijdens rondwandelingen kennis kunt maken met de bijzonderheden van de dieren- en plantenwereld.

West-Skåne en Halland

Havens, handel, vakwerk — in het dichtbevolkte Sontgebied in het westen van Skåne gaat hightech samen met gezelligheid en vakwerk met modern design. De fijnzandige stranden van de ‘Zweedse Riviera’ reiken tot Halland.

blz. 17

Malmö

De stad aan de Sont geldt als artistieke en culinaire metropool. Hypermoderne architectuur aan de oude haven, rustige parken aan stille grachten, ingetogen vakwerk in het oude centrum en een winkelgebied.

blz. 28

De dom in Lund

De imposante romaanse kathedraal kan onmogelijk door een gewone sterveling gebouwd zijn. In de crypte maak je kennis met de legendarische bouwmeester en zijn familie. Een nog grotere sensatie is het astronomische uurwerk uit de 14e eeuw.

Druk scheepvaartverkeer op de Sont.

Erin duiken

blz. 34

Sofiero slott

In dit koninklijk kasteeltje bij Helsingborg met zijn schitterend aangelegde park zou je het liefst meteen zelf gaan wonen.

blz. 36

Vallåkra

De pottenbakkersstreek van Zweden ligt aan de zuidwestkust van Skåne. Door de omvangrijke kleivoorraden bij Helsingborg en Höganäs kwam ruim een eeuw geleden een keramiekindustrie tot bloei. In Vallåkra branden de ovens nog altijd. Naast kruiken en kannen in traditioneel design vind je hier uitstekende restaurants.

blz. 38

Steile kust bij de Kullaberg

Op het rotspad tussen Mölle en de vuurtoren Kullens fyr kun je je conditie testen.

blz. 41

Nationaal park Söderåsen

Wandelaars doen verrassende vondsten uit de boeiende geologische geschiedenis van Skåne en ontdekken veel oorspronkelijke natuur in de beukenbossen van de bergketen Söderåsen.

blz. 47

Stranden bij Laholm

Zijdezacht zand en deinende golven zo ver het oog reikt, om precies te zijn 12 km. Skummelövsstrand en Mellbystrand sluiten nagenoeg naadloos op elkaar aan en bieden een optimale strandinfrastructuur langs de Laholmsbuk.

blz. 52

Koud of warm in Varberg?

Het historische badhuis met zijn oosterse sfeer aan het strand van Varberg biedt saunagasten de mogelijkheid om af te koelen in zee.

Hij zendt zijn lichtsignalen vanuit de top: de vuurtoren Kullens fyr.

Malmö is een hotspot van de nieuwe *Nordic Cuisine* – die niet iedereen kan betalen. Dat hoeft geen probleem te zijn, want in Malmö vind je ook de beste falafelcentjes van Zweden.

beleven

Aan Sont en Kattegat

H

Het is niet vreemd dat het hier wat Deens aandoet, want Skåne en Halland zijn pas zo'n 360 jaar Zweeds. Het zuidwesten hoorde lange tijd bij Denemarken. En dat is te merken, ook buiten de uitdrukkelijk transnationale omgeving van de Sont (Öresund).

Deens, Zweeds, Skåns – of wat eigenlijk?

Dat blijkt ook uit de taal. Voor het ongeefende oor klinkt het *Sydsvenska*, het in Skåne en Halland gesproken dialect, vrijwel hetzelfde als Deens. Zelfs Zweden hebben soms moeite om hun landgenoten in het zuiden te verstaan. In dit gebied hebben ze ook een eigen vlag, een bonte mix van Zweeds en Deens: een geel kruis op een rode ondergrond.

De verbondenheid met Denemarken is ook te zien aan de bouwstijl van vakwerkboerderijen en kerken met trapgevels, aan de schattige lage huisjes met stokrozen ervoor en de kleine vissersdorpen. De middeleeuwse banden met Noord-Duits Hanzesteden, die zich duidelijk weerspiegelen in de gotische baksteenarchitectuur, spelen eveneens een rol.

TER ORIËNTATIE

Info: visitskane.com, visithalland.com

Vervoer: skanetrafilen.se, hallandstrafilen.se.

Het dichtbevolkte West-Skåne kun je goed met trein en bus verkennen. Tickets voor de gehele provincie zijn verkrijgbaar bij de balies en de automaten van Skånetrafiken, onder andere op stations en bij verkooppunten in supermarkten en de Pressbyrån-winkels. Ze zijn ook online te koop. In Halland wordt een vergelijkbaar systeem gehanteerd.

De kust – het hele palet!

Ook landschappelijk heeft Zweden veel te bieden: de kusten van de Sont en het Kattegat hebben Rivierakwaliteit en bieden het hele palet van zijdezachte zandstranden op de zuidwestpunt bij Skanör tot baaien tussen kale rotsen bij Varberg in Halland. In elegante badplaatsen als Mölle en Torekov, Båstad en Varberg flaneerden aan het begin van de 20e eeuw de *high society* en de koninklijke familie op de strandboulevards. Het gewone volk volgde en maakte van de fijnzandige stranden van Halland 'de grootste badkuip van Zweden'.

Malmö

Avant-gardistische architectuur is inmiddels een handelsmerk van Malmö, vooral nadat bij de oude haven en op het terrein van de voormalige scheepswerf Västra Hamnen tal van hypermoderne bouwwerken zijn verzezen. In de kern is Malmö echter een lieflijke vakwerkstad gebleven.

Het oude centrum

Een rondwandeling kun je het best beginnen op **Stortorget**. De naam 'groot plein' is beslist toepasselijk, want het is een van de grootste van Noord-Europa. Het nog altijd door geparkeerde auto's ontsierde plein wordt verfraaid door

imposante bouwwerken aan alle zijden, een **ruiterstandbeeld** van Karel X Gustaaf, onder wiens heerschappij Skåne bij Zweden werd gevoegd, en een vrolijk klaterende **fontein**.

Idylle van vakwerk en baksteen

Jörgen Kocks gård ofwel **Kockska huset** 1 aan de noordwestkant van Stortorget geldt als het oudste patriciërshuis van de stad (1522-1525). Hier zou Gustaaf Vasa overnachten toen hij in 1524 de Deense koning ontmoette voor vredesonderhandelingen. Het eenvoudige bakstenen pand werd gebouwd in opdracht van Jörgen Kock, de burgemeester van Malmö en tevens de muntmeester van de Deense koning. Kock liet ook het stadhuis bouwen en maakte zich op allerlei manieren verdienstelijk voor de ontwikkeling van de stad. In het souterrain van Kockska huset is een van de beste restaurants van de stad gevestigd.

Het ultramoderne gebouwencomplex Malmö Live vormt vanuit de juiste hoek gezien een fraai belijnde zilverkleurige achtergrond voor het ruim 100 jaar oudere bakstenen pand van het vroegere havenbeheer. Nu studeren hier toekomstige oceanologen aan de World Maritime University

Reizen door tijd en ruimte

Een kleine grootmacht — het aan de noordrand van Europa gelegen Zweden werd onder de Vasa-koningen pas een grote mogendheid aan de Oostzee, en tegenwoordig is het nog steeds een speler op het internationale toneel.

Restanten voor de eeuwigheid

ca. 6000-2500 jaar geleden

Circa 6000 jaar geleden begonnen neolithische mensen in Zuid-Scandinavië gewassen te verbouwen en vee te houden. De dolmen en gang- en steenkistgraven uit de steentijd liggen dicht bij elkaar rond Falköping in Västergötland, en het steenschip van Ales stenar (ongeveer 500 n.Chr. in de Vikingtijd) had ook oudere voorgangers zoals uit opgravingen blijkt en was een belangrijke cultusplaats uit de steentijd. De bijdrage van Scandinavië aan de bronstijd, die circa 3800 jaar geleden begon, is sensationeel en staat op de Werelderfgoedlijst van de UNESCO: in de rots uitgehouwen tekeningen (*hällristningar*) van mensen, dieren, schepen, wielen en andere symbolen. Zijn het cijfers met een religieuze betekenis, waren het berichten aan andere clans of onderdelen van een magisch ritueel?

Gaan zien:

Hällristningsmuseet, Underslöv blz. 153;
Vitlyckemuseet, Tanumshede blz. 155;
Tisselskog in Dalsland blz. 175

De ijzertijd

ca. 500 v.Chr.-500 n.Chr.

Ongeveer 2500 jaar geleden werd met succes ijzer gewonnen uit moeraserts

– het begin van een technologische revolutie. Brons, een legering van koper en tin, was veel te zacht om als gereedschap te gebruiken; bronzen voorwerpen werden gebruikt voor sieraden en rituelen. Het duurde even voor het lukte om ijzeren zwaarden te smeden, maar stenen bijlen raakten geleidelijk verouderd en ijzeren werktuigen kwamen ervoor in de plaats. Wapens duiden op onenigheid – geen wonder dat overal vestingwerken (*fornborgar*) werden gebouwd als toevluchtsoord voor mensen en vee. De gereconstrueerde burcht van Eketorp op Öland laat duidelijk zien hoe het er daar aan toe is gegaan. De imposante scheepsgraven in Vendel en Valsgärde en de koninklijke heuvels van Gamla Uppsala werden gebouwd voor de regionale koningen die in Götaland en Svealand regeerden.

Gaan zien:

Eketorps borg blz. 104; *Guldrummet, Historiska Museet, Stockholm* blz. 220; *Gamla Uppsala* blz. 237

Zeevaarders, ontdekkingsreizigers en handelaren

793-ca. 1000

De Vikingtijd begon met een inval en eindigde met de vernietiging van handelsroutes en de kerstening. In

Het steenschip Ales stenar aan de zuidkust bij Käseberga wordt ook wel 'Zwedens Stonehenge' genoemd. Duizenden jaren lang was dit een religieus oord, want onder het steenschip uit de Vikingtijd liggen veel oudere monumenten